

ב"ה

ראש השנה

הלוא אנכי טוב לך מעשרה בנים

הפטרת חנה. שמואל א. א. ח.

ללכת להציל את ה"היפי"

מסופר בהפטרה ש"לחנה אין ילדים"¹, ולכן "ותבכה ולא תאכל"², וכאשר אלקנה אמר לה: "למה תבכי ולמה לא תאכלי... הלוא אנכי טוב לך מעשרה בנים"³ [ש"עשרה" מורה על ריבוי ושלמות, ואילו "אנכי טוב לך (יותר) מעשרה בנים"] - לא קיבלה חנה את טענתו, ועד כדי כך, שאפילו לא היתה צריכה להסביר את עצמה (שהרי בהפטרה לא נזכר איזה מענה בדיבור ובהסברת טעם ושכל), והמשיכה לבכות, "ותתפלל על ה' ובכה תבכה"⁴, ובאופן שאפילו "קולה לא ישמע"⁵, עד כדי כך, שאדם מן הצד, אפילו כהן גדול, היה נראה לו שזהו ענין שלא בדעת, כמו שכתוב "ויחשבה עלי לשכורה".

והגע עצמך: אלקנה טוען, שכיון שעלה לרגל וצריך להקריב קרבנות, עולות ראייה, והקב"ה אומר לו "כדרך שבא ליראות כך בא לראות"⁶, היינו, שכשם שהקב"ה רואה אותו, כך הוא רואה אלקות במוחש - איך יתעסק עתה עם "עשרה בנים"?!... אין זה "ענין" עבורו; "אנכי טוב לך מעשרה בנים"!

---

¹ שמואל-א א, ב.
² שם, ז.
³ שם, ח.
⁴ שם, י"ד.
⁵ שם, יג.
⁶ חגיגה ב, א. וש"נ.

אבל חנה לא מסכימה לכך, ומבקשת "ונתת לאמתך זרע אנשים"⁷, ומוסיפה, שאם אין ברירה אחרת, לא תלך לשילה במשך שתי שנים, "עד יגמל הנער"⁸, כדי להכין ילד יהודי למעמד ומצב שיהיה "שאול לה"⁹, "וישב שם עד עולם". - כדאי שלא תעלה לרגל לשילה במשך שתי שנים, כדי שתעלה לרגל ותביא עמה את הילדים; תחילה ילד אחד, ולאחרי זה גם הבאים אחריו.

ומבלי הבט על כך שבתחילה הונח אצל אלקנה באופן אחר - הסכים אלקנה על אופן הנהגתה של חנה, ככל פרטי הדברים עד סוף ההפטרה.

ובפועל - הצליחה חנה בפעולתה, כמו שכתוב¹⁰ "אלקי ישראל ימלא את שְׁלֶתְךָ אשר שאלת מעמו", ועד שילדה שבעה בנים - "עקרה ילדה שבעה"¹¹, ובאופן של "זרע אנשים" (ככל השבחים שדרשו על זה בגמרא במסכת ברכות¹²), ועד שאמרה שירה: "עלי לבי בה' רמה קרני גו"¹³, ועד "וירם קרן משיחו"¹⁴, כיון שזכתה לבן שממנו התחילה גאולת כל עם ישראל - שהרי שמואל משח את "משיח ה"¹⁵, דוד המלך, עליו נאמר¹⁶ "דוד מלך ישראל חי וקיים".

והנה, "התורה היא נצחית"¹⁷, וכאמור כמה פעמים שלא זו בלבד שדיני התורה הם נצחיים, אלא התורה כולה היא נצחית, היינו, שכל ענין שבתורה, אפילו ענין שלכאורה אינו אלא סיפור מאורע שאירע לפני אלפי שנה, ואם כן, מה שייכים פרטי הדברים ואפילו כללות הדברים בנוגע אלינו - הרי בגמרא למדים מתפלת חנה בנוגע לתפלת כל אחד ואחד, ומזה מובן גם שכל הפרטים שמצינו בהנהגת חנה מהווים הוראה נצחית לכל אחד ואחת, בכל מקום ובכל זמן.

ובכן, בענין זה כפשוטו יש מוסר-השכל בנוגע לדורנו: יכולה להיות שיטה ש"אנכי טוב לך", היינו, שאדם מסתפק עם עצמו או גם עם אשתו, וכן האשה עם בעלה, באופן שמשדלים בטובת עצמם; ואילו בנוגע לבנים - סומכים כביכול על הקב"ה, כלשון חכמינו ז"ל¹⁸: "אין לנו להשען אלא על אבינו שבשמים".

⁷ שם, יא.

⁸ שם, כב.

⁹ שם, כח.

¹⁰ שם, יז.

¹¹ שם ב, ה.

¹² לא, ב.

¹³ שם, א.

¹⁴ שם ב, יו"ד.

¹⁵ שם כד, ז. ועוד

¹⁶ ר"ה כה, א.

¹⁷ תניא רפי"ז. ובכ"מ.

¹⁸ סוטה בסופה (מט, א) וגירסת הע"י.

ולכאורה יש מקום בתנ"ך שצריכים לסמוך על הקב"ה - "ה' אורי וישעי" . מעוז חיי"19, או בלשון ההפטרה: "אנכי טוב לך מעשרה בנים", היינו, שכאשר סומכים על הקב"ה ("אנכי"), הרי זה יכול להיות תחליף ל"עשרה בנים"!

אמנם, בני ישראל לא מקבלים טענה זו - כמו חנה [שהיתה נביאה עבור כל בני ישראל, וכנזכר לעיל מדברי הגמרא במסכת ברכות, שמנבואת חנה למדים כיצד צריכה להיות הנהגת כל אחד מישראל במשך כל הדורות] שמלכתחילה לא קיבלה את הטענה ד"אנכי טוב לך מעשרה בנים", ולא היתה צריכה לבאר במילים²⁰ מדוע אינה מקבלת זאת!... אלא המשיכה לבכות, עד שנתמלאה בקשתה ל"זרע אנשים".

ומזה מובן, שכאשר הורים רוצים שהכל יהיה כדבעי, ולא יצטרכו לבכות חס ושלום - הנה לכל לראש צריך להשתדל ביותר בנוגע לילדים, ואופן ההשתדלות בזה צריכה להיות כמו בנוגע לעצמו, או עוד יותר מזה, כיון שבזה תלוי האושר שלו.

וכאשר אומרים לו: הנך יכול לעשות מעשים טובים, ולפעול עם עצמך כו' עד שיהיה "טוב לך מעשרה בנים" - הנה אם הוא מתנהג כפי שיהודי צריך להתנהג, אינו מקבל סברא זו, ועד כדי כך מופרך הדבר אצלו, שאינו צריך להשיב על זה!

וההוראה היא בפרט בנוגע לתקופתנו זו, שרואים מה שנעשה עם ה"בנים", כולל גם בנות - שאין דבר שיכול להיות תחליף ל"עשרה בנים".

וכאשר בא מישהו ואומר "אנכי טוב לך מעשרה בנים": מדוע הנך צריך למסור נפשך עבור "היפי" וכיוצא בזה, בה בשעה שאתה יכול לעסוק עם עצמך, ללמוד תורה בהתמדה ושקידה, וגם לעזור לאותם ילדים שבלאו הכי לומדים כבר בישיבה - אומרים לו, שיש צורך ב"עשרה בנים"; בכל מקום שישנו "בן", ילד יהודי - הרי הוא צריך להיות בנה של חנה, בנה של אשה כזו שמיד כשגומלת את בנה ("כאשר גמלתו"²¹) מביאה ונותנת אותו למשכן ואוהל ה' - "השאלתיהו (מלשון שאלה ונתינה) לה", באופן ש"ישב שם עד עולם", היינו, שבמשך כל ימי חייו הרי הוא קשור ונמצא במשכן ה'; אם בתור משמש בקודש, או אפילו סוחר או פקיד - נותן לו הקב"ה את האפשרות לעשות מהמקום שנמצא בו משכן ה', בית המקדש לו ית', ובאופן ש"ישב שם", בהתיישבות, ו"עד עולם", מתוך מנוחה וחיים טובים, לאריכות ימים ושנים טובות.

¹⁹ תהלים כז, א.

²⁰ והיינו, ששתיקתה היתה לפי שלא חשה להשיב (ראה תוד"ה ומודה - ב"ב סב, א).

²¹ שמואל-א א, כד.

וכאשר מתנהגים באופן האמור, אזי מצליח הקב"ה להתברך ב"זרע אנשים" (כפירוש הגמרא במסכת ברכות²²), ומתברכים בבנים ובנות שהולכים בדרך התורה והמצוה, שזהו גם דרך הישר כפשוטו, כאמור לעיל²³ בנוגע ל"מצוות שבין אדם לחבירו", שאין זה באופן שאינם "בין אדם למקום", שהרי אז לא תהיה ההנהגה "בין אדם לחבירו" כדבעי; אימתי בטוחים שיעמדו ב"לא תגנוב" "לא תגזול" "לא תחמוד" וכו' - בשעה שציוויים אלו באים אצלו בהמשך אחד ל"אנכי הוי' אלקיך"²⁴, בעשרת הדברות שכולם "בדיבור אחד נאמרו"²⁵ (שזהו לא רק בהמשך אחד, אלא ענין אחד).

וכך מעמידים "צבאות הוי'" שילכו לקבל פני משיח צדקנו, ובאופן שיוצאים מהגלות "בנערינו ובזקנינו גו' בבנינו ובבנותינו"²⁶, לא רק הבנים המובחרים, אלא באופן ש"לא נשאר בהם עד אחד"²⁷, שלא משאירים אפילו ילד יהודי אחד בגלות.

וכמדובר כמה פעמים שאין זה כמו בגלויות שלפני זה: כשיצאו מגלות בבל, נשארו יהודים בבבל, ואף על פי כן הרי זה נחשב לגאולה, וכן כשיצאו מגלות יון, מדי ופרס, נשארו יהודים גם בגלות; אבל בנוגע לגאולה מגלות זה - מביא רש"י²⁸ שהקב"ה "צריך להיות אוהז בידיו ממש איש איש ממקומו, כענין שנאמר²⁹ ואתם תלוקטו לאחד אחד", והיינו, שהקב"ה לא ישאיר אפילו יהודי אחד בגלות.

אלא מאי, צריכים לעזור ולעשות משהו בענין זה - להכין את בני ישראל; הן אם מדובר אודות המובחר מה"עשרה בנים" והן אם הוא הפחות שבהם.

ובכללות הם עשר הסוגים שיש בבני ישראל, כפי שנימנו בפסוק³⁰ "אתם נצבים וגו'", "ראשיכם שבטיכם וגו' מחוטב עציך עד שואב מימך", "פרט הכתוב עשר מדרגות"³¹, והרי כל אחד מעשר מדרגות וסוגים אלו יש לו "בנים".

---

²² לא, ב.

²³ מכילתא ופרש"י יתרו כ, א.

²⁴ יתרו שם ב.

²⁵ בא יו"ד, ט.

²⁶ בשלח יד, כח.

²⁷ ראה גם תו"מ חנ"ג ריש ע' 81. וש"נ.

²⁸ נצבים ל, ג.

²⁹ ישע' כז, יב.

³⁰ ר"פ נצבים.

³¹ לקו"ת ר"פ נצבים.

וכאשר משהו טוען שכיון שפלוגי הוא בנו של "חוטב עציך" ו"שואב מימיך", אין פלא שמתנהג באופן כך, ובמילא אין זה נוגע אליו, ובלבד שיעמיד את עצמו "לפני הוי' אלקיכם" - הנה על זה נאמר בפסוק שצריך להיות "כולכם"!

קטע משיחת וא"ו תשרי, רשימת השומעים בלתי מוגה.

תו"מ ה'תשל"א חוב

פרויקט זו נוסד בימי השבעה לזכרון ולע"נ הרב גבריאל נח זוגתו רבקה הי"ד
- שלוחי כ"ק אדמו"ר במומבאי, אינדיא

נדפס ומופץ ע"י הרה"ת ר' שלמה לרר ומשפחתו שיחיו
שלמה נחמ"ה, צבי"ה זלאטע רייזל, שמואל, מנחם מענדל, ישראל אריה לייב, יוסף יצחק,
שניאור זלמן, חיה מושקא, אברהם דוד, אהרן, חנה